

Городищенська ЗОШ І – ІІ ступенів

*„Ті наше диво калинове,
кохана українська мова”*

**Перший урок, проведений
у 4 класі
вчителем Руденко І.А.**

2009 н.р.

Тема 1. Україна – одна з найбільших держав Європи.

Тема 2. Наша мова калинова.

Мета: в доступній формі ознайомити дітей з Україною, як великою самостійною європейською демократичною державою; розширювати знання дітей про рідну українську мову, про її значення в житті кожного із нас; виховувати патріотичні почуття і повагу до Батьківщини, викликати бажання вивчати рідну мову, милуватися її красою, прагнення досконало знати її і навчитися говорити правильною літературною мовою; розвивати уяву, мислення, пам'ять, усне мовлення учнів.

Обладнання: карта України, політична карта світу, вислови відомих людей про мову, прислів'я, приказки, скоромовки, загадки, кросворд, таблиця нових та архаїчних слів, виставка словників.

Хід уроку

У нас здавна є традиція славна,
Воду брати з чистої криниці,
Муку з ярої пшениці
Руками добрими замісити!
І гостей на свято запросити!

Тож, шановні батьки, дорогі діти! Запрошую вас на перший урок, присвячений нашій рідній Україні, та нашій чарівній українській мові.

Щасливі ми, що народилися і живемо на такій славній мальовничій землі, на нашій рідній Україні. Тут жили наші діди, прадіди, тут живуть наші батьки – тут корінь роду українського, що сягає сивої давнини. І де б ми не були,

скрізь відчуваємо поклик рідної землі, хвилюємося аж до сліз, почувши рідне слово...

- Наша Україна – це велика демократична, незалежна і суверенна держава. Ви вже багато знаєте про свою Батьківщину, про її історію. Тому сьогодні ми з вами поговоримо про те, чому ми називаємо Україну власне європейською державою. Давайте ми з вами поглянемо на політичну карту Європи і визначимо на ній місце знаходження нашої країни. *(Діти розглядають карту і визначають кордони нашої країни).*

- А чому ж ми називаємо нашу країну великою державою? **(Відповіді учнів, батьків).**

План

1. Територія. Кордони. 603,7 тис. км. кв.
2. Система міст – економічних і політичних центрів. 441 місто, 915 селищ, 28858 сіл.
3. Державна законодавча і виконавча влада.
4. Народ України. Близько 47 мільйонів. 130 етносів.
5. Писане право. Конституція України.
6. Назва держави, її символіка, гроші, армія.
7. Зовнішня і внутрішня політика.

Вчитель підсумовує відповіді за поданим планом.

Слово надається учням.

1. Є в центрі Європи чудова країна,
Сягає корінням у давні часи.
І це – незалежна моя Україна!
Тут гори Карпати, степи і ліси.

Шістсот і чотири ще тисяч гектарів –
Приблизно таку має площу вона.
А Київ – столиця у храмах і славі
Та ріки: Дніпро, Дністер, Буг і Десна.

2. Кругом нас – держави на кожному боці:

На північ від нас білоруси живуть,
На заході – Польща, словаки, угорці,
Молдови й румунів кордони ідуть.

На сході Росія із нами межує,
На півдні є Чорне й Азовське моря.
Та наша країна ні з ким не воює,
І світить нам мирна й щаслива зоря.

3. Усіх областей є в нас двадцять чотири,
Та ще Автономна республіка Крим.
Живуть всі народи у злагоді й мирі, -
У нас, в Україні, є місце усім!

4. Грунти чорноземні, джерела цілющі,
Озера блакитні та клімат м'який.
Козацька слава невмируща,
Та шлях до свободи завжди нелегкий.

5. Шляхами важкими іти довелося,
Та хлібом і сіллю стрічаєм братів.
Наш прапор, як небо і жовте колосся,
Щоб кожен у праці і в радості жив.

6. Різні в світі є країни,
Різні люди є на світі,
Різні гори й полонини,
Різні трави, різні квіти.
В нас усіх одна країна,
Найрідніша нам усім.
То – прекрасна Україна,
Нашого народу дім.

7. Моя Батьківщина – велика країна,
Весь Всесвіт – для мене вона.

Найкраща на світі моя Україна,
У цілому світі одна.
Я тут народилась у добру годину,
Тут світ пізнавати учусь.
Люблю я всім серцем свою Україну!
І нею пишаюсь, горжусь.
Що краще у світі за рідну місцину?
Вкраїна, як ненька – одна.
Люблю я всім серцем свою Батьківщину,
Для мене – найкраща вона.

Пісня «Моя Україно»

- Отже, тепер ми з вами вже можемо зробити висновок, що наша Україна – це дійсно велика європейська держава.

Але ми не можемо уявити нашу Україну без рідної української мови, адже мова – то душа кожного народу. А що ж таке мова? У народі кажуть: слово до слова – зложиться мова. Я вважаю, що жоден народ не може існувати без мови. «Рідна мова дорога людині, мов саме життя», - говорить народна мудрість. А Т.Г. Шевченко про неї пише:

Ну що б, здавалося, слова...

Слова та голос – більш нічого,

А серце б'ється, - ожива, як їх почує!

Любов до рідної мови починається ще з колиски, з маминої пісні.

Колискова пісня.

- З раннього дитинства і до глибокої старості людина пов'язана з мовою. Нею можна передати свої почуття, думки. Чим більше людина знає слів, тим зрозуміліше висловлює свою думку. А ось вчені підраховали, що діти до семи років запам'ятовують слів більше, ніж за все подальше життя. Тому вам, діти, потрібно якомога більше читати, щоб знати багато слів, вміти правильно висловлювати свої думки.

Прекрасна наша мова, її називають солов'їною. Послухайте, що говорили про мову видатні українські письменники:

(Діти читають вірші, вислови):

1 учень:

Із слова починається людина,
Із мови починається мій рід,
Ласкава, мамина, єдина,
Щебече соловейком на весь світ.

2 учень:

Бентежна, ясна, калинова,
Не випита, не вибрана до дна.
Моя українська, святая наша мова
Бринить, як бандури струна.

3 учень:

Ти постаєш в ясній обнові,
Як пісня линеш, рідне слово
Ти наше диво калинове,
Кохана материнська мово!

4 учень:

Ми з нею відомі усюди,
Усе в ній, що треба нам, є,
А хто своєю мову забуде,
Той серце забуде своє.

5 учень:

Ой, яка чудова українська мова!
Де береться все це, звідкіля і як?
Є в ній ліс, лісочок, пуща, гай, діброва,
Бір, перелісок, чорноліс, є іще й байрак!
Та не в тому справа, що така багата,
Помагало слово нам у боротьбі,
Кликало на битву проти супостата
І за все це, мово, дякуєм тобі!

6 учень:

Мово рідна, слово рідне,
Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,

Тільки камінь має.

7 учень:

Мова кожного народу неповторна і своя:

В ній гримлять громи в негоду, в тиші тьохкіт солов'я.

На своїй природній мові і потоки гомонять.

Зелен-клени у діброві по-кленовому шумлять.

Солов'їну, барвінкову, колосисту – навіки

Українську рідну мову в дар дали мені батьки.

Берегти її, плекати буду всюди, повсякчас, -

Бо єдина ж, - так, як мати, -

Мова кожного із нас.

Вчитель: „І чужого наuczайтесь, й свого не цурайтесь”, - закликає нас великий Кобзар. Діти, а чи можна сказати, що наша мова весь час росте, розвивається, змінюється? Чому?

У нашій мові з'являються все нові слова, а деякі слова вже застаріли, і ми навіть не зможемо пояснити їхнє значення.

Отож, давайте спробуємо пояснити значення деяких слів:

Нові слова

Антивірус

Блокбастер

Візажист

Кліп

Ноутбук

Фітотерапія

Застарілі слова

Ватра

Джура

Неборак

Бондар

Небіж

Цебро, стріха

- А чи можете ви назвати ще деякі слова, і пояснити їхнє значення? А що потрібно робити, коли ви не знаєте, що означає те чи інше слово? *(виставка словників)*.

- А зараз ми з вашими батьками перевіримо, чи гарно ви вже знаєте свою рідну мову, чи вам ще потрібно багато чого дізнатися і навчитися.

Конкурс загадок.

1.Що то за голова, що лиш зуби та борода?

2. Торох-торох, розсипався горох, почало світати – нема що збирати.

3.Що можна побачити з заплющеними очима?

4. В який горщик не можна води налити?

5.Яке колесо при різкому повороті автомобіля не обертається?

6. Стоять два стовпи, а на стовпах бочка, а на бочці макітра, а на макітрі ліс.

Конкурс „Впізнай слово”

Пишинша – шипшина, орест – росте, уидйх – худий.

Конкурс „Переплутанка” - скласти прислів'я.

Конкурс „Знайди слово”. Назвати слово на букву „к” та „л”, що є назвою тварини, риби, птаха, квітки, дерева.

Конкурс „Утвори нове слово”.

1.Корінь від слова „квітник”, суфікс від слова „вудочка”, закінчення від слова „зірка” (квіточка).

2.Префікс від слова „проніс”, корінь від слова „лісник”, суфікс від слова „дубок”. (пролісок).

3.Префікс від слова „завести”, корінь від слова „писати”, а суфікс і закінчення від слова „ручка”. (записка).

Конкурс „Ребуси”.

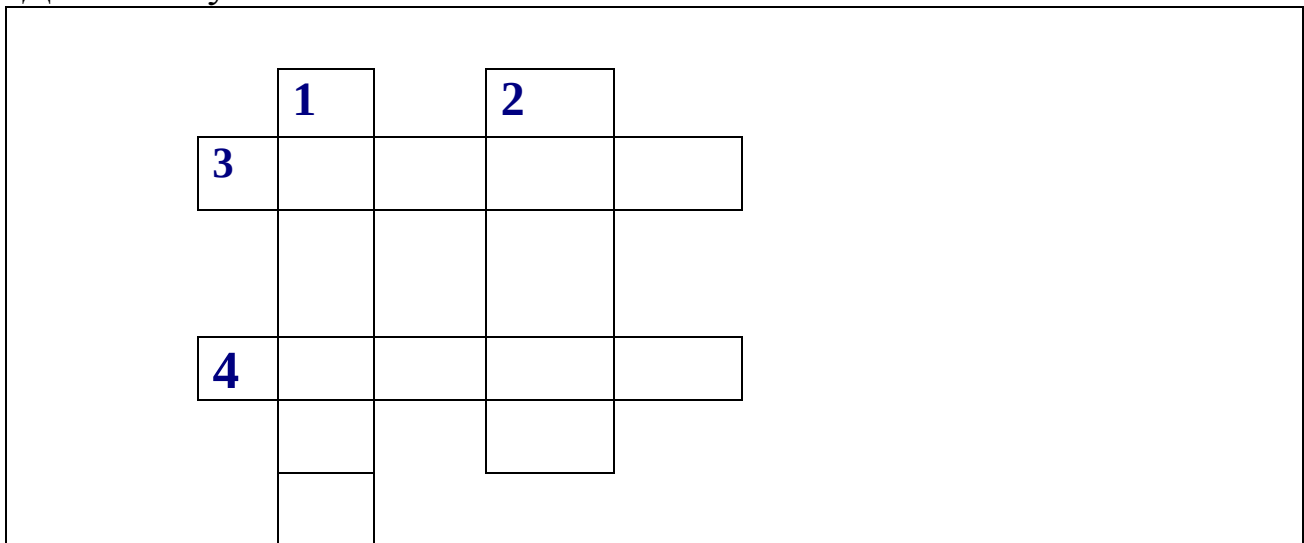
Розгадати кросворд.

1.Сумка учня, яку носять на спині.

2.Занавіска для вікна.

3.Робочий стіл учня.

4.Дикий смугастий кінь.

Підсумок уроку.

Бажаю вам гарно навчатися, гордитися тим, що ви живете у такій чудовій країні, вивчаєте свою рідну мову. Тож давайте ми з вами виконаємо гарну пісню „**Будем козаками**”.